

Skrivnostni zapisi v kamnu na zahodni obali Švedske

Doživetje prazgodovine na severu Evrope

Bronastodobno arheološko nahajališče Tanum je od leta 1994 vpisano v Unescov seznam svetovne dediščine - Rezbarije v kamnu so stare več kot 3000 let - Relievi so prečudoviti, skrivnostni, prepričljivi

Relievi v arheološkem nahajališču Tanum na zahodni obali Švedske so od leta 1994 vpisani v seznam Unescove svetovne dediščine in so izjemni zaradi številčnosti in izčiščenega likovnega izraza, s katerim sporočajo magične

podobe življenja, moči in ljubezni. Tanum leži 200 km severno od Göteborga, kamor sva s kolegico Janjo v začetku junija prispele na konferenco o načrtovanju sodobnega mesta. Potovanja so zame, krajinsko arhitektko, še po-

sebno zanimiva, neizogibno postanejo tudi strokovne ekskurzije. In tokrat sva imeli priložnost, da si ogledava zavarovane bronastodobne reliefe v kamnu in rekonstrukcijo prazgodovinskega naselja Tanum. Prav pred kratkim smo namreč načrtovali podobno turistično prazgodovinsko naselbino v Šafarskem pri Razkrižju in misel na ogled je bila še prav posebej mikavna.

Razgaljene skale rožnatega granita

Krajina v Tanumu je razgaljena, vsepovsod so na površju ogromne skale rožnatega granita. V mnogih so izklesani skrivnostni prazgodovinski reliefi. Največ teh reliefov je mogoče videti v krajih Fossum, Vitlycke, Asperberget in Litsleby, ki jih povezuje ime Tanum in so danes zavarovani kot izjemno pomembna Unescova kulturna dediščina. Zavarovano območje obsega površino 45 kvadratnih kilometrov in vključuje kar 450 različnih lokacij z reliefi.

Rezbarije v kamnu so stare več kot 3000 let. Poglobljeni relief so arheologi pobarvali z rdečo barvo, da so sledi obdelave vidne. Ni jasno, ali so bile prebarvane tudi v času nastanka.

S kolegico se povzpneva po lesenih stopnicah in pot naju vodi od ene skale do druge. Ob lesenih podestih so postavljene table s kratkimi razlagami. Pred nama ležijo gladke skale s podobami, kot tihe knjige s prastarimi zgodbami. Gladke ploskve skal so rahlo nagnjene proti vzhodu, čeznje pa počasi curlja voda, da se vdolbine na prav poseben način lesketajo v soncu. Danes se sprehajava skozi gozd, takrat pa bi hodili po morski obali. Pred 3000 leti, ko je bila gladina morja višja za petindvajset metrov, so namreč ti kraji ležali ob morski obali.

Relievi so prečudoviti, skrivnostni, prepričljivi. Na številnih čolnih stojijo vojščaki. Bojevniki in lovci vihtijo meče, ščite in sekire. Med njimi so nizi drobnih okroglih vdolbinic, kot sledi božanskega koraka. Na drugi skali najdeva živali: jelene, konje, žerjave. Od njih so preprosti prizori bikov in oračev. Med znamenji je le malo žensk. Te imajo lase, spete v dolge kite. To niso zgodbe o vsakdanjem življenju, temveč o junaštvih, pogumu, lovcih. Zgodbe o čaščenju in čudenju neznanemu.

Nekateri reliefi so drobni in zabrisani zaradi vode, ki jim je v tisočletjih zgladila robове. Drugi so dolgi več metrov. Največja skala z reliefi je v kraju Vytlicke,

Tanja Simonič

Takšna je lesena ploščad ob skalah s prazgodovinskimi reliefi.

kjer stoji tudi muzej. Dolga je več kot dvaindvajset metrov in v njej je izdolbeno skoraj 300 figur. Visoko in nekje v sredini je izklesan pravposeben relief, imenovan 'Poročni par' ali 'Ljubimca', izklesan v trenutku večnega poljuba. Čudovita grafična stilizacija še poudari telesnost prepletenih figur.

Stojim pred skalo in opazujem kamnite umetnine. Zdi se, kot bi magične podobe oživele in bi zaslišala pljuskanje valov ob čolne, rožljanje orožja in vzdih zaljubljencev.

Gomili iz velikih okroglih balvanov

Z Janjo se povzpneva po zahtevni poti med granitnimi skalami na vrh hriba. Na vrhu sta dve visoki pokopni gomili iz velikih okroglih balvanov. S hriba je prečudovit razgled na mozaično krajino, ki je bila nekoč morje.

Ogledava si še manjšo rekonstruirano bronastodobno naselbino. Stene lesenih kolib so zgrajene iz prepletenega šibja in ometane z blatom, streha je iz skrbno zložene in obrezane slame. Na severni strani raste na njej že mah. V temačni notranjosti se širi vonj po ognju, kot bi prazgodovinska družina še pred nekaj urami tu pripravljala kosilo. Ograja iz šibja ločuje naselbino od okoliške krajine. Prazgodovinska podoba krajine je prepričljiva: listnati gozd je redek, iglavcev ni. Med vitkimi drevesi štrlijo iz zemlje štreliji dreves, posekanih s kamnitimi sekirami. Tak je bil videti

gozd pred 3000 leti. Povzpneva se po poti mimo ograd z domačimi živalmi, ob gozdnem robu se sonči nekaj dolgodlakih koz.

Pot naju vodi skozi gozd do manjšega jezera z otokom. Tu stoji manjše leseno svetišče z zatravljeno streho, na otoku sredi jezera pa leseni kip boginje z grotesknim obrazom.

Zadovoljni sva. Videli sva več, kot sva pričakovali. Presenetil naju je premišljeni način, kako varovati veličastne prazgodovinske reliefe, ki so izjemna kulturna dediščina, in obenem pričarati življenje bronastodobnega človeka z rekonstrukcijo hiš in prazgodovinske krajine. Za novodobne turiste je doživetje prazgodovine tu v Tanumu čudovita priložnost za pogled v preteklost.

Razmišljam o stiliziranih podobah s kamnov. Pravzaprav se od takrat ni veliko spremenilo, pomislim, ljudje so se borili, častili, ljubili. Kaj ni tako še danes?

Tanja Simonič

Potovalni kotiček Vrelec mladosti

V Zdravilišču Laško z veseljem potrdijo, da je masaža najstarejša in popolnoma naravna sprostitev za telo in dušo. Raziskave kažejo, da pomaga možganom pri izdelavi endorfinov, kemičnih sestavin, ki delujejo kot naravni blažilci bolečin, zato se po masaži počutimo kot prenovljeni.

Strokovnjaki v Centru Zdravja in lepote so pripravili paleta masaž, med katerimi bi prav gotovo našli kakšno zase. Pred kratkim pa so svojim gostom ponudili novost v ponudbi, ki je plod domačega znanja in izkušenj. Masažo so poimenovali Vrelec mladosti.

Zanjo pravijo, da sprošča, umiri telo in duha ter povrne energijo. Po dveurnem razvajanju boste čutili sprostitev v mišicah, utrujenost bo izginila in izboljšal se bo krvni obtok. Koži povrne vlago in voljnost, spodbuja prebavo, odvaja strupe iz organizma in nas energetsko uravnovesi.

Pri masaži uporabljajo naravne sestavine, kot so eterična olja, čajne mešanice, himalajska sol in poldragi kamni. Himalajska sol, ena najstarejših soli na svetu, oddaja proste negativne ione, ki vplivajo blagodejno. Uporabo poldragih kamnov, kot sta ametist, hematitpa prilagodijo vašemu nebesnemu znamenju.

Masažo izvajajo po določenem vrstnem redu, v treh stopnjah. Vsaka od njih ima poseben namen in vpliv na naše telo. Najprej vam pripravijo kopel za noge iz mešanice različnih soli, ki sproščajo in spodbudijo cirkulacijo. Ob tem vam postrežejo čaj iz zelišč. Po kopeli sledi peelingom pa odstranijo odmrle celice in pripravijo kožo za nadaljevanje masaže. Tople blazine, napolnjene s himalajsko soljo, položene na masažni mizi, omogočajo prijetno ležanje. Sledi masaža s kremo, ki vsebuje dragocena

eterična olja in vas popelje v svet globoke sprostivte, premaga napetost, prežene stres in utrujenost.

Morda smo vam dali namig, kam na krajši izlet ali daljši postanek, saj se v Zdravilišču Laško že veselijo slikovite jeseni. Za ta letni čas, poln obilja in zvrhanih kašč, so pripravili v jesenskih počitnicah (28. 10.-6. 11.) 3-, 5- in 7- dnevne programe, ki so jih poimenovali VONJ PO KOSTANJU. Staršem ter babicam in dedkom z vnuki obetajo veliko druženja in smeha. Programi vsebujejo polpenzoine (zajtrk, večerjo), kopanje v notranjem in zunanem termalnem bazenu, enkrat dnevno vstop v fitnes in savna center z veliko savna doživetji. Med varstvom otrok se bodo odrasli lahko prepustili užitkom, ki jih ponujajo masaže v Centru zdravja in lepote.

Z našimi gosti vseh starosti bodo pekli kostanj, v bučkini delavnici izdelovali izdelke iz plodov jeseni, odšli na jesenski pohod v naravo, se sprehodili skozi mesto in si ogledali kulturnozgodovinske znamenitosti.

V Zdravilišču Laško vas vabijo, da si ob bregovih reke Savinje privoščite malo oddiha, hkrati pa poskrbite za svoje zdravje, dobro počutje in sprostitev. V pričakovanju se veselijo vaše ga obiska.

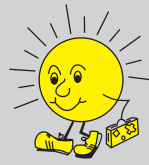
Propagandno sporočilo

poglej in odpotuj!

Otok KRK 3*Beli Kamik II, 50% popusta za otroka do 12 let 24.9.-3.11./2D/POL RABAC 4* Lanterna, notranji bazen, brezplačno za otroka do 7 let 29.9.-6.11./2D/POL TERME LENDAVA 3* app. Lipov gaj, neomejeno kopa- nje, brezplačno za otroka do 12 let 21.9.- 28.10./2D/POL	CRES 2* dep. Kimen, brezplačno za otroka do 12 let 21.9.-28.10./3D/POL UMAG 3* Sipar, notranji bazen, 50% pusta za otroka do 12 let 2.10.-29.10./3D/POL PORTOROŽ 3* Lucija/Barbara, brezplačno za otroka do 12 let 1.10.-30.10./3D/POL	NICA 4-dnevni avtobusni izlet, slovensko vodenje 6.10./4D/POL GRČIJA, Rodos 2* hotel, letalo iz Ljubljane, brezplačno parkiranje 25.9./7D/NZ TUNIZIJA 3* Abou Nawas Monastir, letalo iz Ljubljane, brezplačno parkiranje 1.10./7D/AI	14.100 20.970 26.340	39.900 59.900 79.900	TURČIJA 4* hotel na plaži, letalo iz Ljubljane, brezplačno parkiranje 25.9./7D/AI DJERBA 4* Maryquenn, letalo iz Ljubljane 26., 3., 10.10./7D/POL TURČIJA, Antalya 4* Dinler, letalo iz Ljubljane, brezplačno parkiranje 2., 9., 16.10./7D/AI	DUBAJ 4* hotel, letalo iz Ljubljane, slovensko vodenje 27.10./6D/NZ JORDANIJA 4* hotel, letalo iz Ljubljane, slovensko vodenje 21.10./10D/POL EGIPT, križarjenje po Nlu 5* hotel/ladja, letalo iz Ljubljane, slovensko vodenje 21.10./8D/POL	81.900 159.900 84.900 91.700	159.900 159.900 164.900
---	---	---	---	---	--	---	---	--

SONČEK
TUI potovalni center

Cene so v SIT in ne vključujejo doplatil, pristojbin in priprave, Opcije d.o.o., Maribor.

Maribor 02/22 080 22
Europark 02/33 00 915
Ljubljana 01/234 21 55
Citypark 01/520 67 66
Celje 03/425 46 40
Ptuj 02/749 32 82
M. Sobota 02/521 41 92
Novo mesto 07/3737 444
Velenje 03/898 4474

Tel. prodaja: 080 1969
www.sonček.com

World of TUI

Uživajte poletje!

Brezplačni parkirni prostor na Brniku!
Otroci že za 45.900 (tudi do 15 let)!

Turčija Hotel Hatipoglu 3* 2., 9., 16., 23.10., polpenzion 7D 14D 99.800	Turčija Hotel 4* 25.9., all inclusive 7D 14D 114.900	Rodos Hotel Africa 2* 25.9., nočitev z zajtrkom 7D 66.850	Rodos Hotel 4* 25.9., all inclusive 7D 105.900	Tunizija Hotel Rosa Beach 4* 1.10., polpenzion 7D 67.350	Tunizija Hotel Eden Club 3* 1.10., all inclusive 7D 77.350
Turčija Hotel 3* 25.9., all inclusive 7D 14D 97.900	Turčija Hotel 5* 25.9., all inclusive 7D 14D 155.900	Rodos Hotel Relax 3* 25.9., polpenzion 7D 92.850	Tunizija Hotel Vincii Nour Palace 5* 1.10., polpenzion 7D 87.350	Rezervacije v vaši turistični agenciji!	

Letališke pristojbine niso v ceni. Cene na osebo v dvoposteljni sobi v SIT. Pridržujemo si pravico do tiskarskih napak.

World of TUI